

Νεοελληνική Γλώσσα

Απαντήσεις Θεμάτων Πανελληνίων Εξετάσεων Ημερησίων & Εσπερινών Γενικών Λυκείων

A.1 Ο συγγραφέας πραγματεύεται την έννοια της ανθρωπιάς και την παρουσία της στη πορεία των χρόνων. Αρχικά, επιχειρεί να αποσαφηνίσει τον όρο «ανθρωπιά», τον ανθρωπισμό, τονίζοντας τη προσφορά στο συνάνθρωπο χωρίς διαχωρισμούς. Έπειτα, παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά του «ανθρωπιστή», που μεταδίδονται από γενιά σε γενιά. Όμως, στο παρελθόν ο ύψιστος αυτός στόχος ήταν κατάκτηση λιγοστών ανθρώπων. Στη σύγχρονη εποχή, βέβαια, το αίτημα του ανθρωπισμού γίνεται επιτακτικό, έχοντας επιφέρει όμως παρεκκλίσεις και παρερμηνείες στη σημασία του όρου «ανθρωπιά». Έτσι, υποχώρησε σταδιακά ο ανθρωπισμός και αλλοιώθηκαν τα ευγενή αισθήματα. Καταληκτικά, η «ανθρωπιά», σύμφωνα με το συγγραφέα, παρουσιάζεται ως βούληση, εσωτερική ανάγκη αλλά και ενεργός δράση. Η πραγμάτωσή της, ωστόσο, αποτελεί κοπιώδες και αδιάλειπτο εγχείρημα.

B.1 Πράγματι, στην εποχή μας κυριαρχεί το υλιστικό πνεύμα και η απαξίωση των ηθικών αξιών. Ο σύγχρονος άνθρωπος απογυμνωμένος από υψηλά ιδανικά αναζητεί τον εύκολο πλουτισμό και την καλοπέραση σε κάθε πτυχή της ζωής του. Αναλώνεται σε παροδικές απολαύσεις και συνάπτει επιφανειακές και εφήμερες σχέσεις, καθώς κυριαρχεί το πνεύμα του ατομικισμού και η ιδιοτέλεια. Οι συνθήκες αυτές επιδεινώνονται από την κυριαρχία του καταναλωτισμού και της αναγωγής του χρήματος σε αυτοσκοπό. Ως εκ τούτου, ο άνθρωπος χάνει τα αισθήματα της ανθρωπιάς, της φιλαλληλίας και της αγνής και ανιδιοτελούς προσφοράς. Συμπερασματικά, διαπιστώνεται πως η αδηφαγία και η ακόρεστη επιθυμία για υλικά αγαθά έχει οδηγήσει τον άνθρωπο στην αποξένωση από τον ίδιο του τον εαυτό αλλά και από τους συνανθρώπους του.

B.2.

α) Ο πρώτος τρόπος με τον οποίο αναπτύσσεται η παράγραφος είναι ο ορισμός. Ειδικότερα, **οριστέα έννοια** είναι η «ανθρωπιά», **γένος** είναι η «λέξη», «ένας όρος κοινόχρηστος». Η **ειδοποιός διαφορά** είναι «εννοούμε φυσικά, τη συμπόνια, τη συμμετοχή, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, στο πάθος του γείτονα».

Ο δεύτερος τρόπος ανάπτυξης είναι παράδειγμα καθώς αναφέρεται στην ίδρυση του Ερυθρού Σταυρού από τον Ντυνάν.

β) έτσι= **συμπέρασμα**

ωστόσο= **αντίθεση, εναντίωση**

B.3

α) αναλίσκεται = **φθείρεται, ξοδεύεται**

οικουμενική = **παγκόσμια, διεθνή, πανανθρώπινη**

διαστρεβλώσεις = **παραποιήσεις, αλλοιώσεις**

ολωσδιόλου = **εντελώς, τελείως, ολότελα, παντελώς**

ευζωίας = **καλοπέρασης, ευημερίας**

β) κοινόχρηστος ≠ **ιδιωτικός**

συμμετοχή ≠ **αποχή**

αυτοακυρώνεται ≠ **αυτοεπιβεβαιώνεται**

γνώση ≠ **άγνοια**

αδιάκοπης ≠ **παροδικής, περιστασιακής**

B.4.

α) «αυτός είναι μεγάλος ανθρωπιστής»: τα εισαγωγικά προσδίδουν έμφαση όταν μεταφέρονται αυτούσια και με ακρίβεια τα λόγια άλλων, τρίτων προσώπων.

«Ερυθρού Σταυρού»: εσωκλείεται η ονομασία του συγκεκριμένου Οργανισμού

β) Ενδεικτικές εκφράσεις με μεταφορική σημασία είναι :

1. *«Είναι ένας χειμώνας χωρίς αλκονίδες»* (§ 5^η)

2. *« Η “καλημέρα”, αυτό το χαρούμενο άνοιγμα παραθύρου προς τον αίθριο ουρανό, μεταβάλλεται σιγά σιγά σε μορφασμό»* (§ 5^η)

3. *« Η ανθρωπιά είναι κυκλική παρουσία»* (§ 6^η)

Γ.

Επικοινωνιακό πλαίσιο κειμένου:

Άρθρο: Αφόρμηση από την επικαιρότητα, χρήση γ' προσώπου, ύφος λιτό, ουδέτερο

Τίτλος: Ο άνθρωπος ξανά συν-άνθρωπος
ή
Η πραγμάτωση της ανθρωπιάς

Πρόλογος

Η σύγχρονη εποχή χαρακτηρίζεται από ατομικισμό, ιδιοτέλεια και έλλειψη ενδιαφέροντος προς τον συνάνθρωπο που υποφέρει. Με αφορμή πρόσφατη εκδήλωση του δήμου της περιοχής μας για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν ευαίσθητες κοινωνικά ομάδες αναδείχθηκε το φαινόμενο της προσφοράς προς τον συνάνθρωπο. Είναι γεγονός ότι η ανθρώπινη αξία εκφυλίζεται με αποτέλεσμα να μη γίνεται σεβαστή ούτε η μοναδικότητα του καθενός ούτε κυρίως οι δυσκολίες που κρίνουν την αξιοπρέπεια και τη διαβίωσή του. Η αναγκαιότητα επανάκτησης της ανθρωπιάς προβάλλει αδήριτη, καθώς θέτει στο επίκεντρο της προσοχής του τον άνθρωπο ως οντότητα ικανή να αλλάξει τον κόσμο και τον εαυτό του.

Ερώτημα α': Φαινόμενα ελλείμματος ανθρωπιάς

- Υπηρετήση του ατομικού συμφέροντος, πρόταξη του «εγώ» έναντι του «εμείς», κοινωνική αδιαφορία, ιδιώτευση, ο συνάνθρωπος εκλαμβάνεται ως αντίπαλος, σκληρός ανταγωνισμός, αλλοτρίωση από το εμείς, τυπικές και συμβατικές σχέσεις.
- Κοινωνική αδικία, ταξικές διακρίσεις και ανισότητες → διάσπαση της κοινωνικής συνοχής, φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας/ νοσηρότητας: βία, εγκληματικότητα, περιθωριοποίηση, κοινωνικός ρατσισμός, κρίση ανθρώπινων σχέσεων, ωφελιμιστικό πνεύμα, μαζοποίηση και απώλεια της ιδιαιτερότητας.
- Υλικός ευδαιμονισμός, υπερκαταναλωτική τάση, θεοποίηση της ύλης.
- Απουσία αξιών και αρχών, κρίση θεσμών.
- Ατέρμονη τεχνολογική ανάπτυξη, θεοποίηση της τεχνολογίας, ανισομερής ανάπτυξη του πολιτισμού: επιτάχυνση του υλικοτεχνικού και επιβράδυνση του ηθικο-πνευματικού.
- Χάσμα ανάμεσα στα πλούσια και τα φτωχά κράτη, οικονομική κρίση, ανεργία – φτώχεια, υποσιτισμός και εξαθλίωση λαών.
- Ακραία ρατσιστικά και εθνικιστικά φαινόμενα.
- Μόλυνση του περιβάλλοντος.
- Μιμητισμός και ξενομανία.

Ερώτημα β': μορφές (ατομικές – συλλογικές) περιορισμού ελλείμματος

Ατομικές μορφές:

- Πνευματική καλλιέργεια, κριτική ικανότητα, διεύρυνση οριζόντων, πίστη σε ιδανικά, κοινωνική και πολιτική συνείδηση, ψυχικές αρετές, συμβολή των νέων.
- Εθελοντική δράση και προσφορά: ανθρωπιστική, κοινωνική, περιβαλλοντική.
- Συμμετοχή σε διεθνείς οργανισμούς και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.
- Παροχή υπηρεσιών φροντίδας σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες (άστεγοι, ναρκομανείς, άποροι).
- Οργανωμένες δράσεις για την προστασία αλλά και την αποκατάσταση του περιβάλλοντος από φυσικές καταστροφές.

Συλλογικές μορφές:

- Η οικογένεια επιφορτίζεται με την ευθύνη να γαλουχήσει το νέο άνθρωπο με τις δοκιμασμένες από το χρόνο ηθικές αρχές, καταδεικνύοντας πειστικά την αξία τους.
- Η παιδεία οφείλει να βρει τη χρυσή τομή ανάμεσα στις πολύτιμες παρακαταθήκες του παρελθόντος και τις αξιοθαύμαστες κατακτήσεις του παρόντος. Στοχεύοντας στο ανθρωπιστικό ιδανικό οφείλει να προσλάβει και η ίδια ανθρωπιστικό περιεχόμενο, περιλαμβάνοντας μαθήματα κουλτούρας που εξευγενίζουν τον άνθρωπο.
- Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης καλούνται να συνδράμουν προβάλλοντας πολιτιστικά προϊόντα ποιότητας και πρότυπα πνευματικότητας και, συνεπώς, να περιορίσουν τη διαβρωτική επίδραση της διαφήμισης και των μαζοποιημένων προτύπων του εύκολου και γρήγορου πλουτισμού.
- Το κράτος έχει υποχρέωση να επιδεικνύει έμπρακτα σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα, θεσμική θωράκιση της πολιτείας, διεθνές δίκαιο, συνεργασία και αλληλεγγύη, ενίσχυση της δημοκρατίας, εφαρμογή των νόμων, ευνομία.
- Οι πνευματικοί άνθρωποι: ανθρωπιστική στροφή, αντίσταση σε κάθε μορφή εμπορευματοποίησης και ναρκισσισμού, αποφυγή ελιτισμού, άσκηση κριτικής στην εξουσία, ευαισθητοποίηση, κοινωνική συνείδηση.
- Διεθνής συνεργασία: ανακούφιση πληθυσμών σε χώρες του Τρίτου Κόσμου και στις ζώνες πολεμικών συγκρούσεων.

Επίλογος

Συνεκδοχικά, διαπιστώνεται η αναγκαιότητα της ύπαρξης ανθρωπιάς για τη δημιουργία ενός καλύτερου κόσμου, βασισμένου στον αλτρουισμό και τις ανθρωπιστικές αξίες. Σε μια εποχή πολυδιάστατης κρίσης, ανθρωπιστικής και οικονομικής, οι άνθρωποι βιώνουν την απουσία του συνανθρώπου. Κρίνεται, λοιπόν, επιτακτική η ανάγκη ενεργοποίησης όλων των πολιτών σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο για την αντιμετώπιση φαινομένων ελλείμματος ανθρωπιάς.